

Utbildningsinspektion i S:t Hansskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt S:t Hansskolan 29–30 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och S:t Hansskolan dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I S:t Hansskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner, gjorde iakttagelser i skolmiljön och studerade dokument som finns på skolan som underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

S:t Hanssskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola	141

Ovanstående uppgifter är skolans egna från april 2007.

På S:t Hanssskolan finns förskoleklass, grundskolans årskurser 1–6 och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i kommunrapporten.

På S:t Hanssskolan har förskoleklass och grundskola inspekterats.

Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i en separat rapport avseende hela kommunens skolbarnsomsorg.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid S:t Hanssskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att skolan i många avseende fungerar mycket väl. Den dominerande bilden är att eleverna är trygga och trivs och att undervisningen ger eleverna goda möjligheter att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen beskriver. Anpassningen av undervisningen efter elevernas behov fungerar bra men elevernas kunskapsresultat bör följas upp och utvärderas på ett tydligare sätt. Likabehandlingsplanen bör utvecklas liksom elevernas medverkan i arbetet med denna. Elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen bör stärkas liksom deras kännedom om målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Likabehandlingsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan. Skolans arbete med planen uppfyller inte förordningens krav om elevers medverkan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplan).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen och verksamheten i stort.

- Skolan bör förstärka sitt arbete med att skapa en samsyn kring de nationella kursplanerna.
- De individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas i enlighet med de nationella kraven.
- Skolan bör säkerställa att särskilt stöd ges i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Vidare bör skolan även undersöka vad avsaknaden av specialpedagogisk kompetens har för inverkan på det särskilda stödet.
- Skolan bör säkerställa att elever i behov av studiehandledning på elevens modersmål och elever i behov av svenska som andraspråk verkligen får sådant stöd.
- Utvecklingssamtalen bör tydligare kopplas till de nationella kursplanemålen.
- Skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas i enlighet med de nationella kraven.
- Rektorns pedagogiska ledning bör förbättras inom de områden som har identifierats som förbättringsområden i rapporten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som arbete med grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer att förskoleklassernas verksamhet ger eleverna förutsättningar att utvecklas på det sätt som anges i de nationella målen för skolformen.

Tabell 1 nedan visar resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2005 - 2007. Av tabellen framgår att resultaten har försämrats, vilket inte är bra. Lärarna analyserar dock orsaker till förändringar i resultat och vidtar åtgärder för att förbättra dessa.

Tabell, Nationella ämnesprov i åk 5. Andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	92	100	88
Engelska	85	100	85
Matematik	92	85	65

Källa: Skolans egna uppgifter.

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att det följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort.

Inspektionen visar att skolan har goda system för att på individuell nivå följa elevernas kunskapsutveckling. På skolnivå, utöver resultaten från de nationella ämnesproven, finns ingen samlad bild av hur stor andel av eleverna som uppnår

de nationella målen i årskurs 5 eller tidigare i alla kursplaneämnen. Inspektörerna bedömer att skolans resultat, framförallt i matematik, behöver förbättras och att skolan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av det samlade resultatet av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Rektorns roll i detta arbete är viktigt. I detta sammanhang bör även resultat från elever i grundskolans lägre årskurser och eventuella skillnader i resultat mellan pojkar och flickor analyseras. Inspektörerna ser positivt på att rektorn har kontinuerlig kontakt med Solbergaskolans rektor för att utröna hur det går för tidigare S:t Hans-elever, med syfte att eventuellt utveckla undervisningen på S:t Hansskolan.

Av inspektörernas intervjuer med elever på skolan framgår att deras kännedom om målen varierar, vilket också lärarna bekräftar. I S:t Hansskolan är det upp till den enskilde läraren att presentera målen på sitt sätt. Skolledningen och lärare är väl medvetna om vikten av elevernas målkännedom men man har inte enats om hur man ska arbeta för att stärka denna. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen och att rektorns ansvar i detta arbete bör förstärkas.

Normer och värden

I en enkätundersökning från år 2006 uppger 98 procent av eleverna i årskurs 5 att de är trygga på skolan. Motsvarande siffra för årskurs 3 är 99 procent. I skolsköterskans, årligen återkommande, s.k. hälsosamtal med alla elever i årskurs 4 har det framkommit att samtliga dessa elever trivs och känner sig trygga.

Överlag möter inspektörerna elever som säger sig trivas och vara trygga och eleverna visar varandra respekt och tar ansvar för varandras trivsel. Samtliga intervjuade uppger att personalen vidtar åtgärder om kränkningar sker. Eleverna är också klara över vad som förväntas av dem och att man ska vara "en god kamrat". Av samtliga intervjuer framgår att skolans värdegrundsarbete har givit positiv effekt i fråga om trygghet och trivsel. Inspektörerna bedömer att skolans resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel är gott. Det är viktigt att rektorn utvärderar skolans arbete så att det säkerställs att eleverna utvecklar de normer och värden som läroplanen beskriver.

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet uttrycks att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever, och att eleverna ska ha ett reellt inflytande på utbildningens utformning. I en elevundersökning för år 2006 uppger 89 procent av eleverna i årskurs 3 och 91 procent av eleverna i årskurs 5 att de har inflytande/får ta ansvar. I kvalitetsredovisningen för år 2006 skriver dock rektorn att eleverna inte uppfattar att de får att vara delaktiga i planeringen av skolarbetet i lika hög grad som när det gäller att ha inflytande och ta ansvar.

De elever som inspektörerna samtalar med upplever att de under vissa lektioner kan påverka planeringen av sitt lärande och ger exempel på när lärare efterfrågat deras synpunkter och också förändrat undervisningen utifrån dessa. Vanligare är dock att eleverna enbart får välja arbetsuppgifter efter att vissa obligatorier klarats av och ges möjlighet till vissa val inom ramen för teman. Elevinflytandet tycks således variera från lärare till lärare, från ämne till ämne och inte öka med stigande ålder vilket skolförfattningarna kräver. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att elevernas inflytande över utbildningens utformning bör förbättras.

För att ge eleverna möjlighet till inflytande över verksamheten i stort har S:t Hansskolan valt att ha ett elevråd för eleverna i årskurs 3–6 som rektorn uppger är mycket aktivt. Eleverna upplever dock inte att de har så stora möjligheter till inflytande i rådet. I alla klasser hålls klassråd där eleverna i viss mån ges möjlighet att föra fram sina åsikter kring verksamheten i stort. Eleverna beskriver dock att klassråden i vissa klasser ofta ställs in och hålls enbart då det inte finns ”andra viktigare saker att göra”. Eleverna saknar enligt dem själva också återkoppling på de förslag som lämnas i råden. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över verksamheten i stort bör förbättras. Eleverna bör också i större uträkning göras medvetna om varför de ska ha möjlighet till inflytande, eftersom sådan insikt är svag.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplan och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

På skolan finns en likabehandlingsplan, benämnd Handlingsplan mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Planen innehåller bland annat åtgärder vid mobbning/kränkande behandling, i viss mån beskrivning av ansvarförhållande mellan rektorn och övrig personal, dokumentation m.m. Planen finns på skolans hemsida men är inte känd bland de elever och föräldrar inspektörerna intervjuat. Från den 15 oktober 2006 ställs krav på att elever deltar i arbetet med att ta fram planen. Elever har inte deltagit i arbetet med planen. Inspektörerna bedömer att planen bör göras bättre känd bland elever och föräldrar. Planen innehåller inte, vilket skolförfattningarna ställer krav på, en tydlig redogörelse av förebyggande åtgärder utifrån aktuell kartläggning. Enligt inspektörernas bedömning måste detta åtgärdas. Planen bör dessutom benämnas likabehandlingsplan.

I det förebyggande arbetet mot diskriminering använder sig skolan enligt likabehandlingsplanen av bl.a. vänskapsövningar, rastvärdssystem, presentation av likabehandlingsplanen för elever och föräldrar samt trygghets- och trivselenkäter som följs upp. Inspektionen visar att detta stämmer med det faktiska arbetet med undantag av att planen inte är känd. I klasserna diskuteras förhållningssätt och trivselregler tillsammans med eleverna. Elever och föräldrar uppger att de vet vart de ska vända sig om kränkningar inträffar mellan elever. Däremot är eleverna osäkra på vart de ska vända sig om någon vuxen kränker dem, även om de uppger att de alltid kan gå till skolledningen. Likabehandlingsplanen bör även omfatta rutiner vid eventuella kränkningar från vuxens sida.

Trots att skolans likabehandlingsplan och arbetet med denna bör utvecklas bedömer inspektörerna att skolans arbete med trivsel och trygghet är mycket gott.

För samverkan med vårdnadshavarna finns bl.a. ett s.k. skolråd med föräldrarepresentanter från varje klass. Föräldrarna upplever att samverkan med skolan är god i alla avseenden.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Av intervjuerna med personalen och skollädaingen framgår att varje arbetslag diskuterar läroplanen och de nationella kursplanerna och lärarna försöker utforma undervisningen med utgångspunkt i dessa. Lärarna har också deltagit i diskussioner med andra skolor kring detta. Tidigare fanns något kallat pedagogiska forum där bland annat kursplanerna diskuterades. Dessa har tagits bort p.g.a. tidsbrist och numera förs inte några arbetslagsöverskridande diskussioner kring kursplanerna, vilket lärarna efterfrågar. Inspektörerna bedömer att detta kan få som konsekvens att eleverna inte garanteras en likvärdig utbildning. Inspektörerna bedömer att skolan bör förstärka sitt arbete med att skapa en samsyn kring de nationella kursplanerna.

Av läroplanen framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Klassrumsbesök och intervjuer visar att organiseringen av undervisningen är flexibel och eleverna ges goda möjligheter att arbeta för att uppnå de olika former av kunskap läroplanen beskriver. Inspektörerna vill speciellt framhålla de goda möjligheter eleverna har att reflektera över vad de lärt sig. Graden läroplansanknytning i undervisningen tycks dock vara lärar- och ämnesberoende. Inspektörerna bedömer att skolan gör ett gott arbete med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger men att det kan utvecklas ytterligare och att rektorns roll i detta arbete bör stärkas.

Individanpassning och stöd

Elever, skollädaing, lärare och föräldrar uppger i intervjuerna att eleverna får bra hjälp och stöd av lärarna och att de olika gruppindelningarna som görs ger goda förutsättningar för att stödja eleverna. Skolan har också valt att satsa på hög personaltäthet i klasserna vilket ger många vuxna per elev. Lärarna får även handledning av en extern specialpedagog för att möjliggöra en bättre anpassning av undervisningen efter elevernas behov. Eleverna uppger att de får hjälp när de behöver det även om de får vänta ibland. Lärarna försöker vidare att ge eleverna möjlighet att studera i olika takt genom att t.ex. använda olika läromedel och de hjälper också eleverna individuellt när behov finns. Inspektörerna bedömer att anpassningen av undervisningen efter olika elevers behov är bra. I samband med detta bör skolan även undersöka vad avsaknaden av specialpedagogisk kompetens på skolan har för inverkan på stödet till eleverna.

Inspektörerna har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner. Ur dessa är det svårt att utläsa mål på lång sikt, vilket Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen påtalar. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna tydligare bör innehålla mål på lång sikt.

Inspektörerna bedömer att grundskolan på ett förtjänstfullt sätt arbetar med att få till stånd en struktur på arbetet med särskilt stöd i ämnena svenska, matematik och engelska. Av intervjuerna med samtliga grupper framgår att eleverna ges särskilt stöd i svenska, matematik och engelska. Skolan har också en filosofi om att eleverna når bäst resultat om särskilt stöd ges inom ramen för klassen, vilket rimmar väl med tanken på en inkludering av elever. Däremot är rektorn, lärare och elevvårdspersonal mer osäkra på om alla elever ges särskilt stöd i övriga ämnen. Rutiner för identifiering av stödbehov i dessa ämnen är mer oklara även om lärare och elevvårdspersonal uppger att stödbehovet i övriga ämnen är så beroende av svenskämnet att stödbehovet täcks genom särskilt stöd i svenska.

Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att eleverna verkligen erhåller särskilt stöd i andra ämnen än svenska, matematik och engelska om ett sådant behov finns. Om sådant stödbehov finns ska åtgärdsprogram också upprättas.

Av inspektionen framkommer att skolan saknar en tydlig identifiering av elever i behov av studiehandledning på elevens modersmål. Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet får sådan handledning.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Elevernas kunskapsutveckling dokumenteras bl.a. i de individuella utvecklingsplanerna och underlagen till dessa som följs upp och diskuteras vid utvecklingssamtalen. För att följa elevernas kunskapsutveckling används bl.a. läsutvecklingsscheman (LUS), tester, diagnoser, nationella ämnesprov m.m. Föräldrar och elever säger sig vara nöjda med utvecklingssamtalen där elevernas framsteg beskrivs. Inspektörerna kan dock utifrån intervjuerna konstatera att utvecklingssamtalen tydligare bör kopplas till de nationella målen i t.ex. kursplanerna. Elev- och föräldraintervjuer visar att det är lärarberoende hur tydliga lärarna är i detta sammanhang och också vilka ämnen som redovisas vid samtalen.

Lärarrepresentanter från skolan deltar bl.a. i ämnesnätverk med andra skolor för att säkerställa en rättvis och likvärdig bedömning. Bedömningsfrågor diskuteras även på arbetslagsmöten. Inspektörerna bedömer att arbetet är gott i detta avseende även om det bör utvecklas mellan arbetslagen i enlighet med tidigare diskussion kring kursplaner.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet föreskrivs att en skriftlig kvalitetsredovisning årligen ska upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts, en analys och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. För år 2005-2006 finns en kvalitetsredovisning som i flera avseenden innefattar detta. Inspektörerna bedömer dock att det av redovisningen tydligare bör framgå resultat utifrån nationella mål, analys av resultat och tydligare förslag på åtgärder för utveckling. Personalen har deltagit i arbetet med kvalitetsredovisningen liksom eleverna genom medverkan i form av enkäter.

Inspektörerna har uppmärksammat att skolan de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att utveckla verksamheten. T.ex. har skollädaingen skapat förutsättningar för specialpedagogisk handledning till lärare och fritidshemmets personal, gjort särskilda insatser för värdegrundsarbetet och skapat forum för diskussioner kring åldersintegrering. Lärarna har individuellt och i arbetslag vidtagit många åtgärder för att skapa en undervisning i linje med kraven i läroplanen. Inspektörerna bedömer skolans kvalitetsarbete som gott även om systematiken i arbetet kring de pedagogiska frågorna kan utvecklas.

Ledning och intern kommunikation

Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn deltar t.ex. i klasskonferenser och vikarierar ibland i de lägre årskurserna och har därigenom en god bild av verksamheten. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med den verksamhet hon leder.

Vid inspektionen framkom vidare att personalen upplever en organisation utan större oklarheter och att det finns en uttalad ansvarsfördelning mellan rektorn och biträdande rektor.

Personalen efterfrågar en tydligare pedagogisk ledning och saknar pedagogiska diskussioner över arbetslagsgränserna, något inspektörerna instämmer i bör utvecklas. Dock leder skolledningen den pedagogiska utvecklingen genom att bland annat driva värdegrundsfrågor. På senare tid uppfattar också personalen att den pedagogiska ledningen blivit tydligare. Sammantaget och med hänsyn till de förbättringsområden som angivits i denna rapport i övrigt bedömer inspektörerna att det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Tillgång till utbildning och information om denna bedöms generellt sett som god av inspektörerna. Elevens val finns dock inte på skolan, vilket måste finnas enligt skolförfattningarna.

I likhet med avsaknaden av en tydlig identifiering av elever i behov av studiehandledning på elevens modersmål saknas tydlig identifiering av behov av svenska som andraspråk. Skolan bör säkerställa att elever i behov av svenska som andraspråk också ges detta.

Personal

Skolledningen uppger att samtliga lärare i dagsläget har lärarutbildning och att lärare ”byter klasser” för att undervisa i de ämnen som de har utbildning för. Av den nationella statistiken för S:t Hansskolan år 2005/06 framgår att knappt 86 procent av lärarna har pedagogisk utbildning. År 2004/05 och år 2003/2004 var siffran cirka 79 procent, d.v.s. andelen har ökat under år 2005/06. Inspektörerna bedömer att arbetet i detta avseende är gott.

Inspektörerna har uppmärksammat att skolan inte har lika god tillgång på lärare med utbildning för matematik eller NO som lärare med utbildning för svenska eller SO. Vid kommande rekryteringar och i samband med fortbildning är detta något att beakta enligt inspektörerna. Personalen erhåller dock kompetensutveckling utifrån de områden skolan identifierar som utvecklingsområden.

Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolan erbjuder eleverna god tillgång till personella resurser.

Materiella resurser

Inspektörerna bedömer att läromedel, lokaler, skolbibliotek och användning av datorer ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning.

Datum	Ort
2008-01-29	Stockholm

Mats Peterson

Åsa Rehnberg